

Pekka Aittakumpu ps ym.

## Lakialoite laiksi kielilain muuttamisesta

Eduskunnalle

### ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa ehdotetaan muutettavaksi kielilakia niin, että suomen ja ruotsin kielen asemaa kansalliskielinä vahvistetaan. Aloitteessa ehdotetaan lisättäväksi kielilakiin lain tarkoituksiksi myös kehittää ja suojella suomen ja ruotsin kieltä. Tämän lisäksi kielilain muutoksella velvoitettaisiin elinkeinonharjoittajat tarjoamaan palvelua ja tietoa suomen kielellä kuluttaja-asiakkaille.

Aloitteessa ehdotetaan myös korkeakoulujen lisäämistä kielilain soveltamisalaan. Korkeakoulujen lisääminen kielilain soveltamisalaan velvoittaisi korkeakouluja vahvemmin pitämään suomen ja ruotsin kieli ensisijaisina opiskelukielinä.

### PERUSTELUT

Suomen perustuslain 17 §:n mukaan Suomen kansalliskielet ovat suomi ja ruotsi. Suomen kansan ja valtion vaiheissa kielipolitiikalla on ollut suuri merkitys. Kansallisen heräämisen ja itenäisyyden tavoittelemisen aikoina keskeisenä välineenä oli suomen kielen vaaliminen ja edistäminen. Suomi haluttiin niin hallinnon kuin tieteen ja taiteen kieleksi.

Nyt kehitys on päinvastainen. Esimerkiksi yliopisto-opinnoissa englannin kieli on paikoin kasvattanut asemaansa ainoana kielivaihtoehtona. Englannin kieli on päätynyt jopa valtioneuvoston ja ministeriöiden viestintään.

Suomen kielen lautakunta on kiinnittänyt kiihtyneeseen kehitykseen huomiota jo vuonna 2018 toteamalla, että suomen kielen käyttöalan yhä nopeampi kaventuminen uhkaa mitätöidä kahden vuosisadan mittaisen määrätietoisen työn, jolla on luotu suomen kielelle asema yhteiskunnan kaikilla aloilla käytettynä ja toimivana kielenä. Lakiehdotuksella esitetään muutettavaksi kielilain 2 § siten, että lain yksi tarkoitus on myös kehittää ja suojella suomen ja ruotsin kieltä.

Englannin kielen asema kasvaa erityisesti suomen kielen aseman kustannuksella. Tämä heikentää suomen kielen käyttöä ja myös lisää eriarvoisuutta. Palvelujen tulee olla kielellisesti saavutettavissa niin verkossa kuin muuallakin. Lakiehdotuksella esitetään lisättäväksi kielilakiin uusi 25 a § (Kuluttajan oikeus saada tietoa suomen kielellä). Tällä muutoksella parannetaan yhteiskunnallista yhdenvertaisuutta ja lisää kielellistä saavutettavuutta.

## **Lakialoite LA 42/2024 vp**

Kansalliskielibarometri 2023 -tutkimuksen mukaan selkeä enemmistö suomalaisista pitää englannin kielen lisääntyvää käyttöä esimerkiksi koulutuksessa, työelämässä sekä julkisissa ja yksityisissä palveluissa haitallisena.

Lakiehdotuksella esitetään lisättäväksi kielilain 3 §:ään lain soveltamisalaan korkeakoulut. Varmistamalla suomen ja ruotsin kielen käyttö korkeakouluissa vahvistetaan opiskelijoiden yhdenvertaisuutta. Tämä edistää myös kansalliskielten käyttöä akateemisessa ympäristössä ja varmistaa, että opiskelijat voivat suorittaa opintonsa kansalliskielillä.

Vieraat kielet ovat käyttökelpoisia, ja niiden osaaminen on erittäin hyödyllistä ja usein jopa välttämätöntä muun muassa kansainvälisissä yhteyksissä. Kuitenkaan vieraiden kielten oppimisen vuoksi ei ole tarvetta rapauttaa suomen ja ruotsin kielen asemaa. Tällaisesta rapautumisesta konkreettisena esimerkkinä on erilaisten nimikkeiden käyttö englanninkielisinä, vaikka suomenkielinen nimike olisi selkeämpi ja ymmärrettävämpi.

Erityisesti julkista hallintotehtävää hoitavien viranomaisten tulee käyttää julkisessa viestinnässään kansalliskieliämme ja kantaa osaltaan myös vastuuta niiden asemasta. Kansalliskielten ja niiden käyttömahdollisuuksien tulee olla näkyvästi esillä virastoissa ja katukuvassa sekä viranomaisten nimikäytännössä, kirjeissä ja julkaisuissa.

Kieli on tekijä, jolla on suuri merkitys kansanryhmän yhtenäisyyden ja erityispiirteiden säilyttämisessä. Kielellä on ratkaiseva vaikutus yksilön toimintaan yhteiskunnassa. Siksi on tärkeää, että kaikilla suomalaisilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet käyttää kansalliskieltään.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:*

## **Laki**

### **kielilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* kielilain (423/2003) 2 §:n 1 momentti ja 3 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 3 §:n 1 momentti laissa 644/2021, sekä  
*lisätään* lakiin uusi 25 a § seuraavasti:

## Lakialoite LA 42/2024 vp

### 2 §

#### *Lain tarkoitus*

Tämän lain tarkoituksena on turvata perustuslaissa säädetty jokaisen oikeus käyttää tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, sekä kehittää ja suojella suomen ja ruotsin kieltä.

---

### 3 §

#### *Lain soveltamisala*

Tätä lakia sovelletaan tuomioistuimissa, muissa valtion viranomaisissa, hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän viranomaisissa, kunnallisissa viranomaisissa, itsenäisissä julkisoikeudellisissa laitoksissa, korkeakouluissa sekä eduskunnan virastoissa ja tasavallan presidentin kansliassa (*viranomainen*), jollei erikseen toisin säädetä.

---

## 5 luku

### **Kielellisten oikeuksien turvaaminen**

#### 25 a §

##### *Kuluttajan oikeus saada tietoa suomen kielellä*

Tavaroiden ja palvelujen kuluttajalla on oikeus suomenkieliseen tietoon ja palveluun.

Tämä laki tulee voimaan \_\_\_\_\_  
päivänä \_\_\_\_\_ kuuta 20 \_\_\_\_.

---

## **Lakialoite LA 42/2024 vp**

Helsingissä 13.11.2024

Pekka Aittakumpu ps  
Mikko Savola kesk  
Timo Mehtälä kesk  
Hanna-Leena Mattila kesk  
Eerikki Viljanen kesk  
Teemu Keskisarja ps  
Hannu Hoskonen kesk  
Veijo Niemi ps  
Sara Seppänen ps  
Antti Kangas ps  
Jari Koskela ps  
Olga Oinas-Panuma kesk  
Vesa Kallio kesk  
Anne Rintamäki ps  
Pia Hiltunen sd  
Jouni Ovaska kesk  
Sari Tanus kd  
Tuomas Kettunen kesk  
Seppo Eskelinen sd  
Timo Suhonen sd  
Timo Vornanen tv  
Ari Koponen ps  
Sofia Virta vihr  
Juha Hänninen kok  
Juha Mäenpää ps  
Onni Rostila ps  
Sheikki Laakso ps  
Kaisa Garedew ps  
Minna Reijonen ps